

Dnr 18-0349
AF/SW

Hörselskadades Riksförbund
Box 1068, 164 25 Kista
besök: Isafjordsgatan 30B,
Kista
tel: +46 (0)8-457 55 00
texttel: +46 (0)8-457 55
01
fax: +46 (0)8-457 55 03
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se

2018-10-17

ku.remissvar@regeringskansliet.se

PS-utredningen talar om ökat ansvar – men vill begränsa tillgängligheten för hörselskadade

Hörselskadades Riksförbund, HRF, företräder intressen för Sveriges 1,5 miljoner hörselskadade. För denna stora grupp har de tre public service-företagen avgörande betydelse för tillgång till ett oberoende och brett medieutbud, då dessa företag utifrån HRFs erfarenheter i princip är de enda medieföretag som intresserar sig för och arbetar med tillgänglighet för hörselskadade. Här HRFs synpunkter på utredningen Ett oberoende public service för alla – nya möjligheter och ökat ansvar, SOU 2018:50.

Text avgörande för hörselskadade

Utifrån ovanstående ser HRF mycket allvarligt på utredningens förslag att företagen ska fokusera på kärnverksamheterna ljud och bild, och därmed nedprioritera material i textform (avsnitt 5.2.5). När utredningen samtidigt understryker PS-företagens viktiga uppdrag för en bred samhällsbevakning och en förstärkt lokal närvaro och nyhetsbevakning, så framstår det som ytterst motsägelsefullt att textinnehållet ska minskas. Detta innebär kraftigt försämrade möjligheter till framför allt nyhetsförmedling, men också försämringar när det gäller annat innehåll. När det gäller Sveriges Radio är text i många fall en avgörande förutsättning för att hörselskadade över huvud taget ska kunna ta del av utbudet.

Att minska textutbudet är för hörselskadade en allvarlig inskränkning, som är direkt diskriminerande och står i strid med såväl Sveriges funktionshinderspolitik som Sveriges åtaganden enligt FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

HRF anser tvärt om att de väsentligt ökade tekniska möjligheterna att genom text och textning tillgängliggöra PS-företagens produktion måste användas fullt ut, något som ligger i linje med utredningens förslag att utöka definitionen av kärnverksamheter till att även omfatta bolagens egna plattformar på internet (3.3.2).

Den som är hörselskadad måste ges möjlighet att ta del av såväl lokala nyheter som kunskapsprogram och bred underhållning. De stora möjligheter till tillgängliggörande som webbplattformar ger får inte begränsas av oklara hänsyn till en ”marknad” vars ekonomiska aktörer inte på något sätt tar ansvar för tillgänglighetsfrågorna. Tyvärr kan HRF konstatera att framför allt SR, men även SVT, redan

nu har minskat mängden text på webben och i appar, en utveckling som är djupt oroande.

Ett specialfall utgörs av SVTs regionala nyhetssändningar, som i dag sänds utan textning. Här är fylliga texter på webben ett minimikrav för att åtminstone säkra viss tillgänglighet tills dess att HRF får gehör för grundkravet att allt som SVT sänder, även de regionala nyhetssändningarna, måste textas i sin helhet.

Stark ekonomi och långa tillståndsperioder

HRF vill understryka vikten av oberoende, fristående och ekonomiskt starka PS-företag med breda långsiktiga uppdrag, såväl innehållsmässigt som geografiskt. Utredningen skriver att ”Public service bör ses som en demokratisk kollektiv nytthet som är till gagn för hela samhället och ska ha hög legitimitet, kvalitet och relevans i det moderna och ständigt föränderliga medielandskapet” (3.2). HRF delar detta synsätt och instämmer därför i utredningens förslag att PS-företagen ska garanteras oberoende genom långa tillståndsperioder, en ekonomisk nivåhöjning och årlig uppräknings av anslagen.

Det ska också finnas tydliga krav på att spegla hela landet och den variation som finns i befolkningen (5.1.5). Det sistnämnda gäller inte minst personer med funktionsnedsättning, som i dag är både underrepresenterade och ofta schabloniserade. Undantaget är UR, vars utbud är betydligt bättre på denna punkt, SVT och SR har här mycket att lära.

Teknikneutral reglering från 2023

HRF har länge påtalat det anmärkningsvärda i att det finns detaljerade krav på tillgänglighet genom bland annat textning för SVTs sändningar i marknätet, men inga som helst krav när det gäller sändningar via webb och play-tjänster. HRF välkomnar därför utredningens förslag att genom särskilt regeringsbeslut som komplettering av sändningstillstånden åstadkomma ett teknikneutralt uppdrag från 2023, med samma tillgänglighetsvillkor som för sändningar i marknätet (3.4). HRF förutsätter att de grundlagsändringar som krävs för detta genomförs.

I väntan på en teknikneutral reglering förväntar sig HRF att SVT på eget initiativ ser till att texta allt material som sänds på webb och Play.

Nej till förhandsprövning

HRF kräver att förhandsprövningen avskaffas (6.5). För hörselskadade är, som framhållits ovan, PS-företagen på många sätt avgörande för möjligheten att ta del av såväl nyheter som ett brett programutbud. HRF anser därför att PS-företagen ska ha stor frihet att vara innovativa och utveckla nya tjänster, under förutsättning att de kan tillgängliggöras. Ska förhandsprövning ändå finnas i någon form måste det klargöras att den aldrig kan gälla tillgänglighetstjänster.

Public Service-dialog

Längre tillståndsperioder ska kompletteras med vad som utredningen kallar public service-dialog efter halva perioden (7.3.2). I dialogen ska företrädare för regeringen, PS-företagen, branschorganisationer och intresseorganisationer delta. HRF anser att det måste klargöras att funktionshindersorganisationer ges möjlighet att delta.

Nyhetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning

Utredningen skriver att SR och SVT i sin ordinarie nyhetsverksamhet ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning, och att detta är särskilt viktigt i extrema nyhetslägen (5.3.7). HRF vill här peka på behovet av snabb och korrekt direkttextning även i akuta skeenden, och att direkttextning finns tillgänglig under hela sändningen, även om skeendet blir mycket långdraget. I utredningen nämns attentatet på Drottninggatan i april 2017 och bristen på nyhetsförmedling på teckenspråk, en kritik HRF delar. Det kan också konstateras att SVT vid tillfället tidvis hade problem med kvalitén på direkttextningen. Som jämförelse kan också konstateras att TV4 bara direkttextade under viss tid, och bara delar av innehållet.

Uppföljning och redovisning

Utredningen föreslår att Granskningsnämndens uppföljning av hur PS-företagen uppfyller uppdragen ska ske vartannat år i stället för varje år (7.3.1). Om så blir fallet, så anser HRF att bolagen ändå ska åläggas att varje år redovisa hur kraven på tillgängliggörande uppfylls.

Vänliga hälsningar
Hörselskadades Riksförbund

Mattias Lundekvam
Förbundsordförande